ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΤΟΥ J. LEPIC

ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ

ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ὁ γυιὸς τοῦ Λουδοβίκου 16ου καὶ τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας. ΕΝΑΣ ΦΥΛΑΚΑΣ.

(Σ' ἕνα δωμάτιο τῆς φυλακῆς τοῦ Τέμπλου. Ὁ μικρὸς Λουδοβίκος κοιμᾶται σ' ἕνα παληὸ στρῶμα. Σιμά του βρίσκεται ἕνα κλουβάκι μ' ἕνα σπίνο).

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ***(ὀνειρευόμενος).*** — Μάλιστα, μάλιστα, κυρία κόμησσα, θὰ μάθω σήμερα πολὺ καλὰ τὸ μάθημά μου... Γι' αὐτό, θὰ διατάξετε βέβαια νὰ μοῦ φορέσουν τὸ ἀσημοκέντητό μου κοστοῦμι... Ἀλλά, σᾶς παρακαλῶ... Θέλω πρῶτα νὰ μ' ὁδηγήσουνε στὸ δωμάτιο τῆς μητέρας μου... Θέλω νὰ τῆς πῶ «Καλὴ μέρα, μαμά», καὶ νὰ τὴ φιλήσω στὰ ρόδινά της μάγουλα... Πῶς εἴπατε, κυρία κόμησσα; Πρέπει νὰ τῆς φιλήσω τὸ χέρι;... Καλά, θὰ τῆς φιλήσω καὶ τὸ χέρι. Εἶνε τόσο ὤμορφο καὶ λευκὸ τὸ χεράκι τῆς μητέρας μου!...

(Μπαίνει μέσα ὁ φύλακας, ἄγριος καὶ βλοσυρός).

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Ἔ, τί φωνάζεις ἔτσι, παληόπαιδο; ***(Πλησιάζει τὸν μικρὸ φυλακισμένο διάδοχο καὶ τὸν σκουντάει ἀπότομα).***

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ***(ξυπνῶντας τρομαγμένος).*** — Γιατί, κυρία κόμησσα;... ***(Κυττάζει τὸν φύλακα).*** Ἄ! Εἴστε ἐσεῖς;...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Ναί... Εἶμαι ἐγώ... Δὲν ὑπάρχουν πειὰ μαρκησίες καὶ κόμησσες... Ὅπως δὲν ὑπάρχει κι' ὁ βασιληᾶς!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Ὤ!... ὁ βασιληᾶς, ὁ πατέρας μου!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Ὁ πατέρας ὁ δικός σου κι' ὁ δήμιος τοῦ λαοῦ!

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Κι' ὅμως, κύριε φύλακα, ἦταν τόσο καλὸς ὁ πατέρας μου...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Σιωπή!... Μὴ μιλᾶς γι' αὐτόν!... Ἀλλοιῶς, θὰ σὲ στείλουμε κι' ἐσένα νὰ τὸν βρῆς ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Στὸν οὐρανό;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Στὴν κόλασι!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ***(ἀκούγοντας βήματα στὸ ἐπάνω πάτωμα).*** — Ἡ μαμὰ περπατάει ἐπάνω... Πολὺ νωρὶς ξύπνησε σήμερα. ***(Ὑψώνοντας τὰ χέρια του πρὸς τὸ ταβάνι).*** Μαμά! Μαμά!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Σιωπή!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Φαίνεται πὼς ἡ μαμὰ εἶνε πολὺ ταραγμένη... Διαρκῶς πηγαινοέρχεται στὴν κάμαρά της... Γιατί;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Πρέπει νὰ σὲ πᾶμε ἀλλοῦ, μακρυά, γιὰ νὰ μὴν ἀκοῦς τὰ βήματά της.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ***(ἱκετευτικά).*** — Ὄχι, κύριε φύλακα!... Ὄχι!... Μὴ μὲ βγάλετε ἀπ' ἐδῶ... Μὴ μὲ πᾶτε μακρυά της... Μοῦ φαίνεται πὼς τὴ βλέπω τὴ μαμά, καθὼς τὴν ἀκούω νὰ περπατάη. Ὦ μαμά!... Πῶς θὰ ἤθελα νὰ σὲ φιλήσω... Δὲν ξέρω τί ἔχει σήμερα... Μὰ τὸ φίλημά μου θὰ τῆς ἔδινε θάρρος...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Ἂν ἦταν λογικὴ ἡ μητέρα σου, δὲν θὰ σὲ χώριζαν ἀπ' αὐτή... Θὰ ἤσουν καὶ τώρα μαζύ της στὸ ἴδιο δωμάτιο... Μὰ ἡ ἀνόητη καὶ ματαιόδοξη αὐτὴ γυναῖκα εἶχε τὴν ἀναίδεια, κάθε φορὰ ποὺ σᾶς ἔφερναν νὰ φᾶτε, νὰ λέη στοὺς στρατιῶτες ποὺ σᾶς σερβίριζαν: «Παρακαλῶ, σερβίρετε πρῶτα τὸν βασιλέα!...».

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Δηλαδὴ ἐμένα...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Σιωπή, παληόπαιδο... Δὲν ὑπάρχει πειὰ κανένας βασιληᾶς στὴ Γαλλία!

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Γι' αὐτὸ λοιπὸν μᾶς χώρισαν; Τότε, σᾶς παρακαλῶ, πηγαίνετέ με πάλι κοντά της καὶ μὴ μοῦ δίνετε νὰ τρώω, παρὰ ἕνα κομμάτι ψωμί...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Κουτόπαιδο! Μὰ τί νὰ περιμένη κανεὶς ἀπὸ τὸν γυιὸ τοῦ Καπέτου καὶ τῆς Αὐστριακῆς...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Μὰ γιατί πηγαινοέρχεται ἡ μαμὰ σήμερα; Ἀκοῦτε; Ἀκοῦτε τὰ βήματά της;... Φοβᾶμαι...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Θὰ σωπάσης λοιπόν, παληόπαιδο; Κατάντησες πειὰ ἀνυπόφορο...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Κάτι ἔχει ἡ μαμὰ σήμερα... Ὤ, σᾶς παρακαλῶ, ἀφῆστε με νὰ τὴν ἰδῶ... Μιὰ στιγμὴ μόνο... Σᾶς ἱκετεύω!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Σώπα λοιπόν!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Πόσο ἤμαστε εὐτυχισμένοι πρῶτα!... Ὅλοι μᾶς ἀγαποῦσαν. Ὅταν ἔβγαινα ἔξω μαζὺ μὲ τὴν ἀδελφή μου Ἐλισσάβετ, μέσα στὸ χρυσωμένο μας ἁμάξι, ὅλος ὁ κόσμος μᾶς χαιρετοῦσε... Γιατί τώρα δὲν μᾶς ἀγαποῦν καὶ μᾶς ἔχουν στὴ φυλακή;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Γιατὶ ἔτσι σᾶς ἀξίζει.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Ποῦ εἶνε τώρα ἡ ἀδελφούλα μου, ἡ Ἐλισσάβετ;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Αὐτὴ κατώρθωσε καὶ μᾶς ξέφυγε...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Δὲν θὰ τὴν ξαναΐδῶ λοιπὸν ποτέ;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Σώπα!... Ἂν δὲν σωπάσεις, θὰ σκοτώσω τὸ πουλάκι σου.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ.— Ὄχι!... Μὴν τὸ σκοτώνετε!... Σᾶς παρακαλῶ... Δὲν θὰ μιλήσω πειὰ οὔτε γιὰ τὸν πατέρα μου, οὔτε γιὰ τὴ μητέρα μου, οὔτε γιὰ τὴν ἀδελφούλα μου τὴν Ἐλισσάβετ... Μόνο σᾶς παρακαλῶ, δόστε καὶ σήμερα λιγάκι νεράκι καὶ κεχρὶ στὸ πουλάκι μου. Τ' ἀγαπῶ τόσο!... Μὰ γιατί δὲν κελάϊδησε καθόλου σήμερα, ὅπως κάθε πρωί;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Κοιμᾶται ἀκόμα... Εἶνε κι' αὐτὸ τεμπέλικο σὰν τοὺς βασιληάδες καὶ τοὺς γυιούς τους.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Εἶνε, φαίνεται, ἀκόμα πολὺ νωρίς. Γιατί ἡ μαμὰ ξύπνησε τόσο νωρὶς σήμερα; ***(Ὁ φύλακας κυττάζει ἄγρια τὸν Λουδοβίκο).*** Ξέχασα, ξέχασα πάλι, καλέ μου κύριε φύλακα, καὶ μίλησα γιὰ τὴ μαμά... Συχωρέστε με. Μὴ σκοτώσετε τὸ πουλάκι μου! ***(Ἔξαφνα ἀκούονται στὸ ἐπάνω πάτωμα πολλὰ βαρειὰ βήματα).*** Θεέ μου!... Τί συμβαίνει ἐπάνω; Ποιοὶ εἶνε στὸ δωμάτιο τῆς μαμᾶς;... Ὤ, μοῦ φαίνεται πὼς ἡ μαμὰ κλαίει... Μοῦ φαίνεται ὅτι τὴν τραβοῦν... Ποῦ τὴν πᾶνε;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Σιωπή!... Θὰ σκοτώσω τὸ πουλάκι!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ***(τρέχοντας πρὸς τὴν πόρτα).*** — Μαμά!... Μαμά!... Ἔρχομαι νὰ σὲ σώσω!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ, ***(ἁρπάζει τὸν Λουδοβίκο καὶ τὸν χτυπάει).*** — Εἶσαι ἕνα ἀδιόρθωτο παληόπαιδο!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Ἀφῆστε με, κύριε, νὰ πάω στὴ μητέρα μου! Στὴ μητεροῦλα μου!... Στὴ μητεροῦλα μου!... Ἦταν τόσο ὡραία κοντά της, καὶ στὴ φυλακὴ ἀκόμα... Τὸ βράδυ κοιμόμουν στὴν ἀγκαλιά της. Γιατί μὲ χωρίσατε ἀπὸ τὴ μητέρα μου;... Μπορεῖ ἐσεῖς νὰ μὴν τὴ θέλετε γιὰ βασίλισσά σας, μὰ ἐγὼ τὴ θέλω πάντα γιὰ μητέρά μου... Μπορεῖ νὰ μὴν εἶνε πειὰ ἡ βασίλισσά σας, μὰ εἶνε πάντα ἡ μητέρα μου...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Παληόπαιδο!... Ξέχασες πὼς στὸ δικαστήριο μαρτύρησες ἐναντίον της;

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Μὲ φοβέρισαν πὼς ἂν δὲν μιλήσω ἔτσι, θὰ τὴ σκοτώσουν, ὅπως σκότωσαν καὶ τὸν πατέρα μου... Μ' ἔβαλαν νὰ πῶ κάτι λόγια ποὺ δὲν τὰ καταλάβαινα. Μὰ ἐνῶ τὰ ἔλεγα αὐτὰ τὰ λόγια, κύτταζα τὴ μητέρα μου ποὺ ἔκλαιγε... Κι' ἤθελα νὰ τρέξω κοντά της, νὰ τὴ φιλήσω καὶ νὰ τὴν πάρω νὰ φύγω μακρυά, πολὺ μακρυά... Μὰ τί μπορῶ νὰ κάνω ἐγώ, ἕνα μικρὸ παιδάκι;...

(Ἐπάνω τὰ βήματα σιγὰ-σιγὰ ἀπομακρύνονται).

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Φεύγουν!... Παίρνουν καὶ τὴ μαμὰ μαζύ τους!... Ὤ, τώρα καταλαβαίνω... Εἶνε στρατιῶτες... Μόνο οἱ στρατιῶτες περπατοῦν ἔτσι βαρειά... Καὶ ξεχωρίζω, μέσα στὰ δικά τους βήματα, τὰ βήματα τῆς μητέρας μου. Τὰ ξεχωρίζω, κι' ἂς εἶνε τόσο ἐλαφρά!... Ποῦ τὴν πᾶνε τὴ μαμὰ οἱ στρατιῶτες; Ποῦ τὴν πᾶνε;

(Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸ πουλάκι ἀρχίζει νὰ κελαϊδάη).

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Γειά σου, πουλί μου! Κελαϊδήσες στὴν ὥρα... Κι' ἐγὼ νόμιζα πὼς εἶσαι μὲ τὸ μέρος τῶν βασιλέων. Φαίνεται ὅμως πὼς εἶσαι ἐπαναστάτης κι' ἐσύ, ἀφοῦ τραγουδᾶς τὴν ὥρα ποὺ πᾶνε νὰ σκοτώσουν τὴν Αὐστριακή...

Ὁ μικρὸς Λουδοβίκος 17ος.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, ***(μὲ ἀπόγνωσι).*** — Τί εἴπες; Πᾶνε νὰ σκοτώσουν τὴν Αὐστριακή; Τὴ μητέρα μου;... Θεέ μου!... Θεέ μου!... ***(Προσπαθεῖ νὰ φύγη ἀπὸ τὸ δωμάτιο, μὰ ὁ φύλακας τὸν ἁρπάζει καὶ τὸν χτυπάει).*** Ἄφησέ με! Ἄφησέ με!... Θέλω νὰ σώσω τὴ μητέρα μου!... Ἢ τοὐλάχιστον νὰ τὴν ἰδῶ γιὰ τελευταία φορά... ***(Προχωρεῖ πρὸς τὸ παράθυρο. Ὁ διάδοχος κι' ὁ φύλακας παλεύουν γιὰ μερικὰ λεπτά. Σὲ λίγο ὁ μικρὸς Λουδοβίκος πέφτει κάτω ἀποκαμωμένος).***

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Παληόπαιδο!

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Δὲν ἀκούω πειὰ βήματα ἐπάνω... Ἀκούω μόνο φωνὲς στὸ δρόμο... Ὤ, γιατί νὰ μὴ μπορῶ νὰ φτάση ἡ φωνή μου ὥς τὴ μητέρα μου; Πόσο θὰ ἤθελα νὰ τῆς πῶ γιὰ τελευταία φορά, πόσο τὴν ἀγαπῶ...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Θὰ σωπάσης λοιπόν, θὰ τὸ σκοτώσω τὸ πουλί σου κι' ἂς εἶνε μὲ τὸ μέρος τῆς Ἐπαναστάσεως.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Τί εἶνε αὐτὴ ἡ Ἐπανάστασις;

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Εἶνε ὁ λαὸς ποὺ σκοτώνει τοὺς τυράννους του, τοὺς βασιληάδες...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Κακούργα Ἐπανάστασις!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Τί εἶπες, παληόπαιδο!... Φώναξε ἀμέσως: «Ζήτω ἡ Ἐπανάστασις!...».

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Ὄχι!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ, ***(παίρνοντας τὸ κλουβὶ στὰ χέρια του).*** — Ἂν

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΚΑΙ Τ' ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥΣ

(Ἀπὸ τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν βιβλίο τοῦ Ἄγγλου δημοσιογράφου Χάρρυ Γκρηνγουωλλ)

διάσημος Ἄγγλος δημοσιογράφος Χάρρυ Γκρήνγουωλλ, ποὺ ἔζησε εἰκοσιπέντε χρόνια στὸ Παρίσι, ὡς μόνιμος ἀπεσταλμένος μιᾶς τῶν μεγαλειτέρων ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου, ἐξέδωκε τελευταῖα ἕνα βιβλίο, στὸ ὁποῖο ἀφηγεῖται διάφορα ἐνδιαφέροντα περιστατικὰ ἀπ' τὴ ζωὴ τῶν Παρισινῶν πολιτικῶν καὶ κοσμικῶν κύκλων. Μερικὰ ἀπὸ τ' ἀνέκδοτα αὐτά, τὰ ποὺ χαριτωμένα, εἶνε σχετικὰ μὲ τὸν Κλεμανσώ.

Μιὰ μέρα ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος παρουσιάστηκε στὸν Κλεμανσὼ ἐκ μέρους ἑνὸς ἀγγλικοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ἐπρότεινε ν' ἀγοράση τὸ βιβλίο ποὺ εἶχε γράψει ὁ «Τίγρης», εἰς ἀπάντησιν τῶν «Ἀπομνημονευμάτων» τοῦ στρατάρχου Φός. Στὴν τσέπη του, ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος εἶχε ἕνα τσὲκ δεκαπέντε χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, ἡ ὁποῖες ἦσαν ἡ προκαταβολὴ ποὺ θἄδινε στὸν Κλεμανσώ, ἂν ἔκλειναν συμφωνία. Μόλις λοιπὸν ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος ἔκανε τὴν πρότασί του στὸν πρώην πρωθυπουργό, ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του καὶ τὸ τσὲκ τῆς προκαταβολῆς καὶ τοῦ τὸ προσέφερε γιὰ νὰ τὸν δελεάση, ἐπειδὴ ἤξερε ὅτι ὁ «Τίγρης» βρισκόταν σὲ οἰκονομικὲς στενοχώριες.

— Τί εἶνε αὐτό; ρώτησε ὁ Κλεμανσώ.

— Ἕνα τσὲκ δεκαπέντε χιλιάδων λιρῶν. Ἔχω ἐντολὴ νὰ σᾶς τὸ δώσω ὡς προκαταβολή, ἂν κλείσουμε συμφωνία, ἀποκρίθηκε ὁ Ἄγγλος.

— Πόσα γαλλικὰ φράγκα κάνουν δεκαπέντε χιλιάδες λίρες; ξαναρώτησε ὁ Κλεμανσὼ μὲ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον.

— Δὲν εἶμαι πολὺ δυνατὸς στὰ μαθηματικά, ἀπάντησε ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος, κ' ἐξ ἄλλου δὲν ξέρω καὶ τὴ σημερινὴ τιμὴ τῆς λίρας ἀπέναντι τοῦ γαλλικοῦ φράγκου.

— Πρέπει ὅμως νὰ τὸ μάθουμε, ἐπέμεινε ὁ Κλεμανσὼ καὶ φώναξε ἀμέσως τὸν καμαριέρη του Ἀλβέρτο, τὸν ὁποῖο ἔστειλε νὰ πάρη τὴν «Ἐνφορμασιὸν» ποὺ εἶνε ἡ ἐγκυρότερη Παρισινὴ χρηματιστηριακὴ ἐφημερίς.

Ὅταν ὁ Ἀλβέρτος ἔφερε τὴν ἐφημερίδα, κύτταξαν τὴν τιμὴ τῆς λίρας κ' ἔπειτα ἄρχισαν ἐπὶ ὧρες νὰ κάνουν λογαριασμοὺς καὶ ξανὰ λογαριασμοὺς καὶ ἔπειτα ἐπαληθεύσεις, ὥσπου νὰ ἐξακριβώσουν πόσα φράγκα ἔκαναν ἡ δεκαπέντε χιλιάδες λίρες. Ὁ «Τίγρης» ἔμεινε τέλος ἱκανοποιημένος ἀπ' τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λογαριασμῶν αὐτῶν καὶ μὲ ὕφος κατενθουσιασμένο φώναξε:

— Ἐπὶ τέλους, τώρα θὰ μπορῶ νὰ τρώω κοτόπουλα!...

Ἐν τούτοις... δὲν ὑπέγραψε τὴ συμφωνία μὲ τὸν Ἄγγλο δημοσιογράφο καὶ δὲν πῆρε τὶς λίρες, παρὰ τὶς οἰκονομικὲς στενοχώριες ποὺ εἶχε, στενοχώριες μεγάλες, ποὺ τὸν ἀνάγκασαν σὲ δυὸ μέρες νὰ ποιήση διὸ-τρία πολύτιμα κυνηγετικὰ ὅπλα ποὺ φύλαγε ὡς ἐνθύμια, γιὰ νὰ μπορέση νὰ συντηρηθῆ.

* * *

Μιὰ ἄλλη φορά, ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος πῆγε νὰ πάρη συνέντευξι ἀπὸ τὸν Κλεμανσώ. Ἤτανε ἡ περίοδος τοῦ πολέμου, λίγες μέρες πρὶν ἀναλάβει τὴν πρωθυπουργία ὁ «Τίγρης». Ὅλοι ἔλεγαν τότε, ὅτι γιὰ νὰ σωθῆ ἡ κατάστασις, ἔπρεπε νὰ γίνη πρωθυπουργὸς ὁ Κλεμανσώ. Κατὰ τὴ διάρκεια λοιπὸν τῆς συνεντεύξεώς του, ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος ἔκανε μιὰ ἐξαιρετικὰ ἀδιάκριτη ἐρώτησι στὸν «Τίγρη»:

— Γιὰ πέστε μου, κύριε Κλεμανσώ, τοῦ εἶπε, ποία θὰ εἶνε ἡ πρώτη ἐνέργεια στὴν ὁποία θὰ προβῆτε ἂν σᾶς ἀνατεθεῖ ἡ πρωθυπουργία;

Μόλις ἐπρόφερε τὰ λόγια αὐτά, δαγκώθηκε κι' ἐπερίμενε νὰ τὸν διώξη μὲ τὶς κλωτσιὲς ὁ Κλεμανσώ, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, φημιζόταν γιὰ τὸν ἀπότομο χαρακτῆρα του. Μὲ ἔκπληξί του ὅμως εἶδε ὅτι ὄχι μόνον δὲν ἐθύμωσε, ἀλλὰ ἔμεινε σκεπτικὸς κ' ἀμίλητος ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρο τέταρτο τῆς ὥρας. Ἐπὶ τέλους δὲ τοῦ εἶπε:

— Ἡ πρώτη ἐνέργειά μου θὰ εἶνε... νὰ συλλάβω τὸν Καγιώ!

Ὁ Καγιὼ ἦταν ἕνας ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν ἐχώνευε ὁ Κλεμανσώ. Τὸν ὑποψιάζοταν ὅτι πληρωνόταν ἀπὸ τὴ Γερμανία γιὰ νὰ κάνη εἰρηνιστικὴ προπαγάνδα στὴ Γαλλία, καὶ τὸν μισοῦσε θανασίμως.

Πράγματι δέ, σὲ λίγες μέρες, ὅταν ὁ «Τίγρης» ἔγινε πρωθυπουργός, διάταξε ἀμέσως νὰ συλλάβουν τὸν Καγιὼ ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ.

* * *

Εἶνε γνωστὸς ὁ κλασσικὸς σκοῦφος, τὸν ὁποῖο φοροῦσε ὁ Κλεμανσώ. Ὁ σκοῦφος λοιπὸν αὐτὸς ἦταν ἀνέκαθεν τὸ βαρόμετρο τῆς ψυχικῆς του καταστάσεως κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου. Ὅταν τὰ πράγματα στὸ μέτωπο πήγαιναν ἄσχημα, ὁ σκοῦφος τοῦ Κλεμανσὼ ἦταν φορεμένος κανονικά. Ὅταν ἡ κατάστασις καλυτέρευε, τὸ σκουφάκι τοῦ «Τίγρη» ἔγερνε πρὸς τὰ δεξιά. Κι' ὅταν τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα εἶχαν κερδίσει καμμιὰ μεγάλη νίκη, τὸ σκουφάκι ἦταν ἐντελῶς στραβὰ καὶ «κουτσαβάκικα» φορεμένο.

* * *

Ἕνας ἄλλος Γάλλος πολιτικός, γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἄγγλος δημοσιογράφος δημοσιεύει ἐνδιαφέροντα ἀνέκδοτα, εἶνε ὁ Μπριάν. Κάποτε, στὴ διάρκεια μιᾶς σοβαρῆς κυβερνητικῆς κρίσεως, ὁ Μπριὰν πῆγε καὶ κλείστηκε στὸ γραφεῖο του τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἔδωσε στὸν γραμματέα του τὴν ἑξῆς διαταγή:

— Νὰ μὴ μ' ἐνοχλήση κανείς. Δὲν εἶμαι ἐδῶ γιὰ κανέναν. Πρέπει νὰ μ' ἀφήσετε σὲ ἀπόλυτη ἡσυχία, γιατὶ πρόκειται νὰ ἑτοιμάσω μιὰ πολὺ σοβαρὴ ἀγόρευσι γιὰ τὴ Βουλή.

Κατόπιν αὐτοῦ, ὅπως ἦταν φυσικό, ὅλους τοὺς ἐπισκέπτες ποὺ πῆγαν τὸ ἀπόγευμα ἐκεῖνο καὶ ζήτησαν νὰ ἰδοῦνε τὸν Μπριάν, ὁ γραμματεύς του τοὺς ἔδιωχνε λέγοντάς τους ὅτι ὁ προϊστάμενός του ἦταν ἀπασχολημένος.

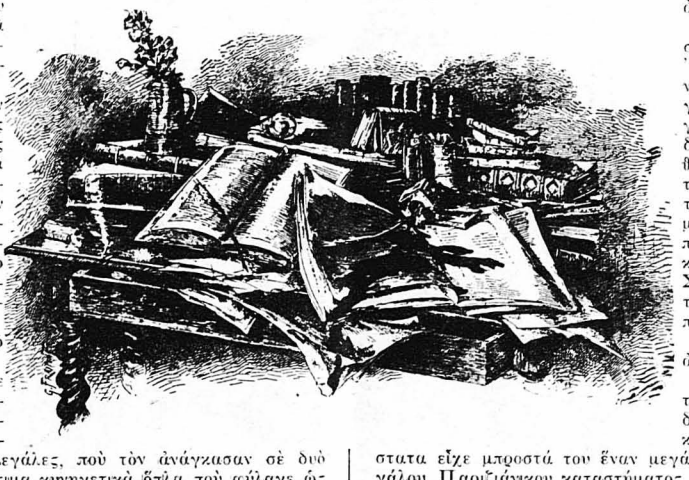

Σὲ κάποια στιγμὴ ὅμως ἔφτασε στὸ ὑπουργεῖο ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐδήλωσε ὅτι ἦταν ἀνάγκη νὰ ἰδῆ ἀμέσως τὸν Μπριάν, γιὰ κάποιο πολὺ σοβαρὸ ζήτημα. Ὁ γραμματεὺς τὰ χρειάστηκε. Εἶχε διώξει ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ἕνα πλῆθος ἀπὸ δημοσιογράφους, βουλευτὰς καὶ πρώην ὑπουργοὺς ποὺ ζήτησαν νὰ δοῦν τὸν Μπριάν. Δὲν μποροῦσε ὅμως νὰ διώξη καὶ τὸν πρεσβευτὴ μιᾶς μεγάλης Δυνάμεως καὶ μάλιστα φίλης τῆς Γαλλίας. Σηκώθηκε λοιπόν, πῆγε στὴν πόρτα τοῦ γραφείου τοῦ Μπριὰν καὶ χτύπησε δειλὰ-δειλά.

— Ἀντρέ! (Ἐμπρός), φώναξε ἀπὸ μέσα ὁ Μπριάν.

Μπῆκε τότε μέσα καὶ εἶδε μὲ κατάπληξι ὅτι ὁ προϊστάμενός του δὲν ἑτοίμαζε καμμιὰ ἀγόρευσι, οὔτε κἀν ἔγραφε τίποτε, ἀλλὰ ἁπλούστατα εἶχε μπροστά του ἕναν μεγάλο τιμοκατάλογο τοῦ γνωστοῦ μεγάλου Παριζιάνικου καταστήματος «Γκαλλερὶ Λαφαγιὲτ» καὶ τὸν ξεφύλλιζε ἥσυχα-ἥσυχα, σκοτώνοντας ἔτσι τὴν ὥρα του!...

* * *

Ἕνας ἀπ' τοὺς καλυτέρους φίλους τοῦ Μπριὰν ἦταν κ' ὁ μακαρίτης Γερμανὸς συνάδελφός του Γουσταῦος Στρέζεμαν, μὲ τὸν ὁποῖο τὸν εἶχε συνδέσει μιὰ στενὴ ἀμοιβαία συμπάθεια ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες τῆς γνωριμίας τους. Οἱ δυὸ αὐτοὶ ὑπουργοὶ ἔκαναν συχνότατα παρέα κ' ὅλοι ἀποροῦσαν πῶς κατόρθωναν νὰ συνεννοοῦνται, ἀφοῦ οὔτε ὁ Στρέζεμαν ἤξερε Γαλλικά, οὔτε ὁ Μπριὰν Γερμανικά.

Κατὰ τὴ διάρκεια μιᾶς συνελεύσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, εἶχε ὀργανωθεῖ στὴ Γενεύη μιὰ διεθνὴς ἔκθεσις αὐτοκινήτων. Ὁ Μπριὰν καὶ ὁ Στρέζεμαν πῆγαν νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦν μαζύ. Καθὼς προχωροῦσαν οἱ δυό τους, χωρὶς κανέναν ἄλλο συνοδὸ γιὰ νὰ τοὺς χρησιμεύη ὡς διερμηνεύς, ἔφτασαν σ' ἕνα πολὺ ὡραῖο αὐτοκίνητο μιᾶς μεγάλης γερμανικῆς μάρκας. Ἦταν πραγματικῶς μεγαλοπρεπές. Μόλις τὸ εἶδε ὁ Μπριάν, θέλησε νὰ ἐκδηλώση τὸν θαυμασμό του καὶ νὰ κολακέψη τὸν συνάδελφό του. Ἀλλὰ πῶς νὰ κάνη, ἀφοῦ δὲν ἤξερε οὔτε λέξι γερμανικὴ κι' ἀφοῦ ὁ Στρέζεμαν δὲν καταλάβαινε ἐπίσης οὔτε λέξι γαλλική; Μὲ τὴν ἑτοιμότητα ὅμως ποὺ τὸν διέκρινε, ἔλυσε ἀμέσως τὸ ζήτημα, βγάζοντας ἕνα τρανταχτὸ ξεφωνητὸ θαυμασμοῦ:

— Ἄ!... Ἄ!.. Ἄ!...

Ἔπειτα προχώρησαν κι' ἔφτασαν σ' ἕνα ἄλλο μεγαλοπρεπὲς αὐτοκίνητο, γαλλικῆς μάρκας αὐτό. Τότε ὁ Στρέζεμαν ἄνοιξε τὸ στόμα του ὅσο μποροῦσε περισσότερο καὶ ξεφώνισε κι' αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του:

— Ἄ!... Ἄ!.. Ἄ!...

Ἔτσι εἶχαν ἐκδηλώσει κι' οἱ δυὸ τὸ θαυμασμό τους γιὰ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα τῶν ἀντιπάλων χωρῶν.

δὲν φωνάξεις: «Ζήτω ἡ Ἐπανάστασις», θὰ τὸ σκοτώσω τὸ πουλί σου.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Ζήτω ἡ... Ὤ, δὲν μπορῶ... Δὲν μπορῶ!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ, *(ἀνοίγει τὸ κλουβὶ καὶ παίρνει τὸ πουλί).* — Δὲν μπορεῖς, ἔ; Κι' ἐγὼ θὰ πνίξω τὸ πουλί!

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Μή!... Μὴν τὸ σκοτώσεις τὸ πουλί!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ. — Λέγε λοιπόν...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ, *(τρέμοντας).* — Ζήτω... Ζήτω... Ὤ!... Ὤ!... Μαμά!... Μαμά!...

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ, *(στραγγαλίζει τὸ πουλί).* — Νὰ λοιπόν, ἀφοῦ δὲν φωνάζεις!...

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ. — Ὤ!... Ὤ!... Πάει καὶ τὸ πουλάκι, ἡ μόνη μου παρηγοριά!... Θεέ μου... Ἂς πάη ἡ ψυχούλα του κοντὰ στὸν πατέρα μου καὶ στὴ μαμά μου, νὰ τοὺς κελαϊδάη γιὰ μένα...

(Κλαίει σιωπηλὰ ἐπάνω στὸ πτῶμα τοῦ πουλιοῦ).